Från: [redacted] (Anläggningar och System - Real Estate)"
[redacted]
Skickat: Fri, 27 Sep 2024 12:54:26 +0100
Till: "RLK Funk Registrator" <registrator.rlk@regionstockholm.se>
Ämne: RS 2024-0344
Bilagor: SAFREJAR_240927-114356-277.pdf

Hej!

Här kommer Swedavias yttrande på den regionala utvecklingsplanen.

Med vänlig hälsning

[redacted]

Swedavia Airports

[redacted]

[redacted]

Swedavia AB
190 45 Stockholm-Arlanda
Tel växel: 010-109 00 00 Fax: 010-109 05 00
www.swedavia.se

Swedavia Airports

2024-09-27

Region Stockholm
RS 2023-0344

Yttrande samråd om regional utvecklingsplan

Swedavias uppdrag är att äga, driva och utveckla det nationella basutbudet av flygplatser i Sverige. Swedavia ska även inom ramen för affärsmässighet aktivt medverka i utvecklingen av den svenska transportsektorn och bidra till att de av riksdagen beslutade transportpolitiska målen uppnås. Det nationella basutbudet består av flygplatserna Stockholm Arlanda, Göteborg Landvetter, Malmö, Stockholm Bromma, Kiruna, Luleå, Umeå, Åre Östersund, Visby och Ronneby.

Swedavia har tillsammans med övriga aktörer i Arlandaregionen lämnat in ett gemensamt yttrande på den regionala utvecklingsplanen. Därutöver vill Swedavia belysa ytterligare några frågeställningar och lämnar därför följande synpunkter på samrådsförslaget:

Swedavias huvudsakliga synpunkter:

- Planförslaget behöver i högre omfattning beskriva hur Regionen ska understödja och bidra till att öka andelen resenärer som väljer att åka med kollektiva färdmedel till regionens flygplatser och särskilt Stockholm Arlanda Airport.
- Planförslaget behöver i högre utsträckning beakta flygplatsernas allt viktigare roll och ökade betydelse utifrån ett beredskaps- och militärt perspektiv och de behov som följer av detta.
- Planförslaget behöver kompletteras med skrivningar gällande redan beslutade delar för Fyra spår Uppsala – Länsgränsen.
- Planförslaget behöver kompletteras med skrivningar om flygfraktens betydelse och behov, samt hur dessa ska omhändertas
- Regionen, genom regionala cykelkansliet, behöver verka för utvecklad cykelinfrastruktur till regionens flygplatser.
- Planförslaget behöver kompletteras med en plan för att möta framtida utveckling av drönartrafik

Övergripande synpunkter

Samrådsförslaget är formulerat på ett allmänt sätt med många mål och prioriteringar som i vissa delar framstår som motsägelsefulla. Flyget har fått en mer framträdande plats i dokumentet, men planen pekar inte tydligt ut hur flygplatsens förutsättningar ska förbättras och hur en framtida utveckling ska ske. Exempelvis står det i planen att regionens kollektivtrafik är av världsklass, men innehåller väldigt få konkreta långsiktiga förslag på hur god tillgänglighet med framför allt hållbara transporter till Arlanda ska säkerställas. Om planen ska användas som ett underlag till planering och prioriteringar av exempelvis nationella investeringar behöver den konkretiseras och kompletteras till nästa skede.

Flygfrakt

Flygfrakt är ett område som inte alls berörs i dokumentet. Flygfrakten har en liten volym jämfört med andra transportmedel, men generar ett stort värde och kan vara kritiskt för samhällsviktiga transporter som exempelvis vacciner. Flygfrakten bör därför nämnas som en viktig funktion i regionens transportsystem.

Bromma flygplats

Swedavia har i uppdrag av riksdag och regering att driva Bromma flygplats. Nu gällande markavtal för flygplatsen gäller fram till 2038. Bromma ingår dessutom som en del i det nationella basutbudet av flygplatser. Mot bakgrund av att det i dagsläget dominerande flygbolaget på Bromma, BRA, kommer att lämna Bromma från och med årsskiftet uppstår en situation där Bromma i princip är utan linjetrafik. Detta föranleder en förnyad politisk diskussion kring Brommas framtid. Hur denna diskussion kommer att landa är i dagsläget för tidigt att säga. Men så länge Bromma är en del av det nationella basutbudet är det viktigt att flygplatsen finns med i planens kartmaterial och text för att säkerställa att förutsättningar att driva flygplatsen vidare av Swedavia i enlighet med bolagets nuvarande uppdrag finns. Samtidigt är det också viktigt att Arlanda ges förutsättningar att växa och att det säkerställs i planeringen av infrastrukturen att man inte bara tar höjd för en omställning mot ökad kollektivtrafik, utan också planerar för den ökning av resenärer som en omlokalisering av Brommas flygtrafik till Arlanda skulle innebära.

Drönare och vertikalflygplatser

En framtida plan och infrastruktur för drönartrafik saknas i planförslaget. I Transportstyrelsens rapport en konkurrenskraftig drönarbransch i Sverige (TSG 2023–5511) anges förslag med innebörden att bland annat regioner och kommuner bör analysera och fastställa sin roll samt skapa sig god kunskap i frågor som rör drönare och de regler som styr användandet. Kommuner bedöms i rapporten, genom sitt planmonopol, få en central roll för etablering av vertikalflygplatser. Regioner föreslås av Transportstyrelsen få i uppdrag att tilldelas mandat att hålla samman lokala och regionala samråd vid upprättande av U-space-luftrum. Swedavia uppmanar regionen att följa utvecklingen inom ny luftmobilitet.

Swedavia AB
190 45 Stockholm-Arlanda
Org. nr: 556797-0818
Styrelses säte: Sigtuna kommun
Tel: 010 109 00 00
E-post: info@swedavia.se
swedavia.se

Transportsystemets omställning

Sverige är ett avlångt land vilket gör att flyget ofta är ett nödvändigt transportmedel. För att bibehålla förutsättningarna och trafikunderlaget för flyget och samtidigt minska flygets klimatpåverkan arbetar flygbranschens med att ställa om mot fossilfrihet.

Swedavia är sedan är 2020 fossilfria i egen verksamhet och bedriver ett offensivt arbete i enlighet med flygbranschens färdplan inom ramen för fossilfritt Sverige där steg tas för att nå fossilfrihet i ett större perspektiv. År 2025 ska alla verksamheter på Swedavias flygplatser bedrivas fossilfritt. Till år 2030 ska såväl inrikesflyget som påverkbara marktransporter till och från flygplatsen vara fossilfria. Swedavias flygplatser ses därmed som en internationell förebild avseende klimatarbete, vilket bör framgår av planen

Swedavia bedriver också ett omställningsarbete i framkant, exempelvis kring el- och vätgasflyg och infrastruktur för detta. För att utveckla alternativa bränslen som vätgas krävs en omfattande elförsörjning, vars tillgång behöver säkerställas i stockholmsregionen.

En inte obetydlig del av koldioxidutsläpp förknippade med flygplatser härrör från dock från marktransporter till och från flygplatsen, företrädelsevis från fordonstrafik. Swedavia adresserar frågan genom att, i dialog med offentliga och privata aktörer, aktivt verka för att stärka förutsättningarna för kollektivtrafiken till och inom Swedavias flygplatser. Swedavia främjar taxi och buss med långa utsläpp av fossil koldioxid och bygger ut laddningsstationer för att möte behoven hos elfordon. För att helheten ska fungera och utvecklas och för att en större andel resenärer ska välja kollektivtrafik framför bilen, är det viktigt att Regionen understödjer och bidrar genom åtgärder och planer som stärker detta.

Tillgänglighet till och från Swedavias flygplatser

Swedavias flygplatser möjliggör nationell och internationell tillgänglighet genom den luftfart som kommersiella flygbolag bedriver, vilket är centralt både för regionens och Sveriges framtida tillväxtmöjligheter. Denna tillgänglighet styrs av flygbolagens befintliga linjer och möjlighet till nya affärsmöjligheter. Potentialen för flygbolagen har flera beståndsdelar varav en är flygplatsernas upptagningsområde för resenärer. Hur väl flygplatser är anslutna till lokal, regional och nationell infrastruktur är avgörande för dess upptagningsområden. Standard och kapacitet i anslutande infrastrukturen spelar en stor roll för angöringstrafiken och för val av transportslag. Det är därför av största vikt att kapaciteten för marktransporter till och från Arlanda stärks.

Det är Swedavias ambition att öka kollektivtrafikresornas andel till flygplatserna. Det är därför viktigt att kollektivtrafik till och från flygplatserna har täta avgångar, är konkurrenskraftig och är ändamålsenlig för såväl flygresenärer som för de som har flygplatserna som arbetsplats. Det är strategiskt viktigt att också verka för att byten mellan olika marktransporter möjliggörs på flygplatserna och att koordinering mellan transportslag utvecklas. En viktig aspekt för att underlätta sömlösa resor från dörr till dörr är att biljett- och taxesystem underlättar kollektivt resande.

Swedavias flygplatser ska vara nav i ett sömlöst transportsystem. Anslutningarna till andra trafikslag ska förbättras – digitalt och fysiskt – för ännu smidigare och hållbarare resor. Det ska vara enkelt att boka och enkelt att resa från dörr till dörr. För att verka mot målsättningar

Swedavia AB
190 45 Stockholm-Arlanda
Org. nr: 556797-0818
Styrelses säte: Sigtuna kommun
Tel: 010 109 00 00
E-post: info@swedavia.se
swedavia.se

enligt ovan har det strategiska initiativet Flygplatsen som multimodalt nav bildats. Sammantaget syftar initiativet till att öka integreringen mellan olika transportslag och därmed stärka Swedavias flygplatsers bidrag till de transportpolitiska målen.

Eftersom Swedavias rådighet är begränsad till bolagets flygplatser är en helt väsentlig del i arbetet samverkan med stat, regioner, kommuner och trafikoperatörer. Särskilt region Stockholm framstår som en central aktör genom sin roll som regionplaneaktör, länsplaneupprättare och regional kollektivtrafikmyndighet. Swedavia uppmanar regionen att genomföra åtgärder som stärker tillgängligheten till flygplatserna.

I dagsläget tappar Arlanda i konkurrenskraft mot andra flygplatser. För att vända den negativa utvecklingen och för att bidra till att stärka Arlandas konkurrenskraft, är det av största vikt att öka kapaciteten för marktransporter till och från Stockholm Arlanda Airport.

Arlanda flygplats är en del av den regionala stadskärnan Märsta – Arlanda vilket behöver ge tydliga avtryck i regionens planering av kollektivtrafik och infrastruktur. Arlanda flygplats är ett av Sveriges största verksamhetsområden med totalt ca 20 000 anställda. Arlanda är genom verksamhetens karaktär beroende av attraktiv kollektivtrafik, året runt, dygnet runt.

Exempel på åtgärder i detta sammanhang är:

Projektet fyra spår Uppsala-Arlanda, fler körfält på E4 mellan Upplands Väsby och Arlanda, utbyggda trafikplatser vid Arlanda samt stärkt koppling Märsta-Arlanda och förstärkt kollektivtrafik i tvärgående stråk norr om regionkärnan. Det är viktigt att också stärka kapacitet i anslutningspunkter mellan Ostkustbanan och Arlandabanan för att åtgärda flaskhalsar.

En förlängning av Roslagsbanan från Vallentuna till Arlanda skulle stärka tillgängligheten mellan Arlanda och de nordöstliga delarna av Stockholms län. Swedavia uppmanar regionen att inleda planering av en förlängning med tanke på regionens tillväxt samt de långa ledtider som råder vid planering av ny infrastruktur. I regionens kollektivtrafikplan (TN 2014–0777) anges Roslagsbanans förlängningen till Arlanda som en åtgärd efter år 2050. Detta bör även avspegla sig i RUFS som en utpekad åtgärd inom planperioden.

Det är mycket positivt att expressbusslinje Bålsta-Sigtuna-Märsta-Arlanda-Rimbo-Norrtälje redovisas på plankartan. Swedavia ställer sig frågande till varför beslutade delar av Fyra spår Uppsala – Länsgränsen inte redovisas på plankartan medan Ostlänken gör det?

Om Bromma flygplats kommer fortsätta drivas i någon form behöver regionen verka för att flygplatsen är integrerad i kollektivtrafiknätet. Restider med kollektivtrafik relativt bil till flygplatsen är över lag inte konkurrenskraftiga. Tvärbanan är ett utmärkt tillskott men uppfyller inte alla resebehov. Ytterligare förstärkningar bör vara tvärgående expressbusstrafik som sammanbinder flygplatsen med målpunkter i den norra delen av regionkärnan, samt till den radiella spårtrafiken.

Cykelinfrastruktur

Regionen, genom regionala cykelkansliet, behöver verka för utvecklad cykelinfrastruktur till regionens flygplatser.

Swedavia AB
190 45 Stockholm-Arlanda
Org. nr: 556797-0818
Styrelses säte: Sigtuna kommun
Tel: 010 109 00 00
E-post: info@swedavia.se
swedavia.se

Beredskap

Swedavia bedömer att behovet av beredskaps- och militär verksamhet kommer att öka på landets flygplatser. Även om det är MSB som är ansvarig myndighet för dessa frågor vill Swedavia framföra att detta behöver beaktas i regionens planering, så att eventuella ökade behov kan tillgodoses. Inte minst är ett effektivt och redundant transportsystem en viktig pusselbit för att säkerställa flygplatsens funktion hur ett beredskapsperspektiv.

Övrigt

Swedavia är positiva till idén med en ny typ av process med rådslag mm och ser fram emot att delta aktivt som en av aktörerna i Stockholms framtida utveckling

[redacted]

[redacted]

[redacted] Swedavia AB